

Gatunki ryb w Jeziorze Zegrzyńskim



Najliczniej reprezentowanym w Jeziorze Zegrzyńskim gatunkiem jest leszcz – duża, żerująca w stadach ryba karpiowata. Osiąga masę do 5 kg. W poszukiwaniu pokarmu potrafi nurkować nawet w kilkunastocentymetrowym mule.

Nieco mniej liczny, a jednak najbardziej charakterystyczny dla Jeziora Zegrzyńskiego, jest sum. Ta największa w naszych wodach ryba potrafi osiągnąć długość 3 m i wagę 100 kg. Wędkarzom często trafiają się okazy 30-50-kilogramowe. Rekordzista wyłowiony z wód Jeziora Zegrzyńskiego ważył ponad 80 kg. Sum jest drapieżnikiem. Żeruje w wodach spokojnych z mulistym podłożem.

Oczywiście w Jeziorze Zegrzyńskim nie może zabraknąć płoci – ryby masowo występującej w wodach Mazowsza. Dorasta ona do długości 40 cm, osiąga wagę maksymalnie 1,5 kg. Spotkać ją można na dużej głębokości lub schowaną wśród wodnej roślinności.

Kolejną rybą często spotykaną w Jeziorze Zegrzyńskim jest okoń. Młode osobniki żywią się planktonem i larwami owadów, dorosłe polują na narybek, często atakując również przedstawicieli własnego gatunku. Okoń żyje zarówno w strefie przybrzeżnej, jak i w głębszych partiach akwenu.

Przyjeżdżający nad Jezioro Zegrzyńskie wędkarze stosunkowo łatwo mogą złowić sandacza. Jego obecność świadczy o biologicznej czystości tych wód – ryba toleruje tylko otoczenie o dnie mało zanieczyszczonym i twardym. Dlatego największą szansę zdobycia sandacza daje wędkowanie w środkowej, najgłębszej partii Jeziora, a także części rzecznej – Bugu i Narwi.

Nie tylko wędkarzy cieszy obecność w Jeziorze Zegrzyńskim bolenia. Ten dorastający do metra długości drapieżnik poluje w sposób niezwykle widowiskowy – ścigając ofiarę, często wyskakuje ponad powierzchnię wody. Boleń to jedyny przedstawiciel drapieżników wśród karpiowatych. Pokonanie go jest nie lada wyzwaniem, ponieważ ryba łatwo się nie poddaje. Poza tym, wykorzystując swoją siłę, potrafi stawić niedoświadczonemu wędkarzowi skuteczny opór.

Gatunki ryb w Jeziorze Zegrzyńskim



Poza boleniem w Jeziorze Zegrzyńskim występują właściwie wszystkie gatunki ryb karpiowatych, które żyją w mulistych akwenach. Ich waga nierzadko przekracza 20 kg. Są to ryby niezwykle ostrożne i jednocześnie silne, dlatego ich złowienie jest prawdziwą wędkarską sztuką.

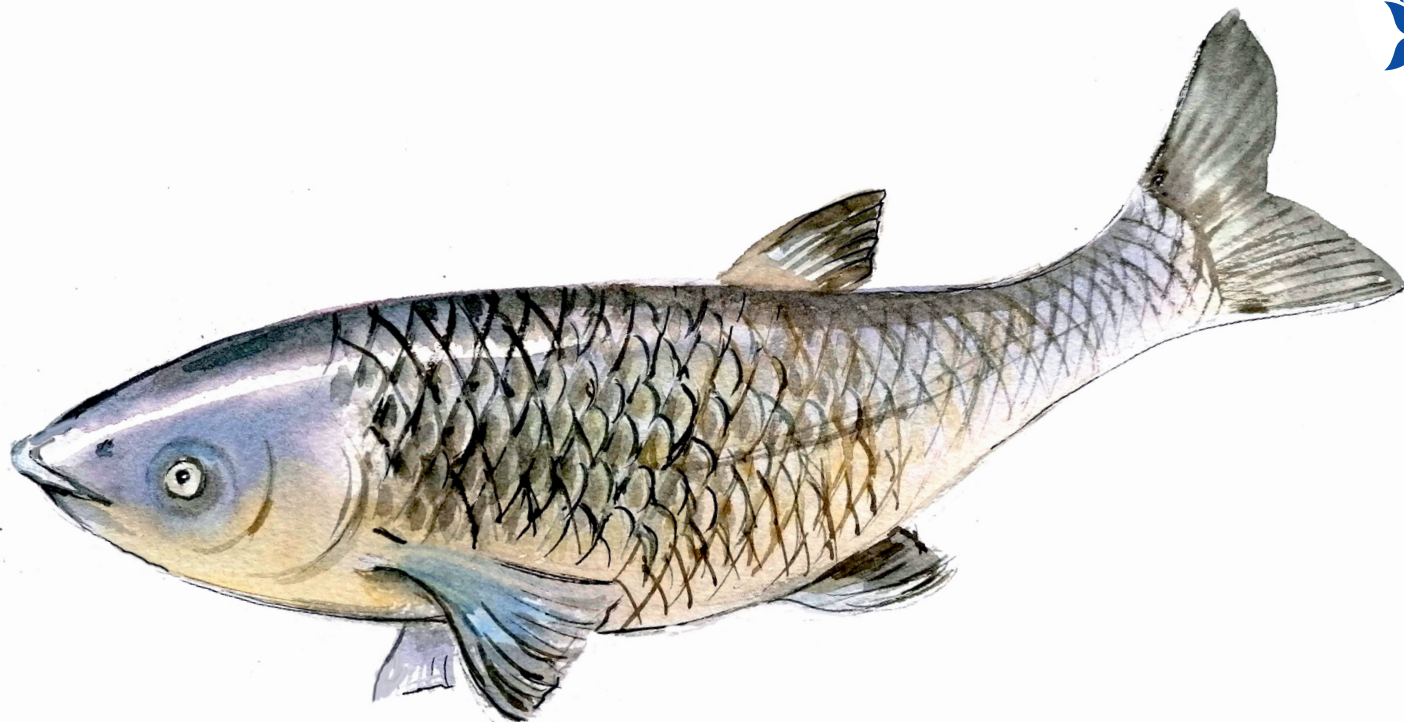
Do podobnie trudnych wyzwań należy trafienie karasia srebrzystego. Z uwagi na swoją waleczność, połączoną z łatwością brania przynęty, jest on bardzo ceniony podczas zawodów sportowych. Jego mięso jednak znacznie ustępuje smakiem krewniakowi – karasiowi pospolitemu. Ryba ta jest krępa, kształtem przypomina paletkę tenisa stołowego. Potrafi przetrwać w bardzo trudnych warunkach, ponieważ ma niewielkie wymagania tlenowe. Oczywiście oba gatunki występują w Jeziorze Zegrzyńskim.

Idąc tropem ryb szczególnie wytrzymałych, warto wspomnieć również o linie. Znajdziemy go głównie na spokojnych wodach Jeziora Zegrzyńskiego – w zatokach, a nawet w starorzeczach. Przy bardzo niskich i skrajnie wysokich temperaturach, nie potrzebując dużej ilości tlenu, szuka schronienia w mule. W czasie wędkowania łatwo zanęcić go ziarnami fasoli i kukurydzy.

Relatywnie rzadko występują w Jeziorze Zegrzyńskim dwa najbardziej poruszające wyobraźnię drapieżniki – szczupak i miętus. Pierwszy osiąga do metra długości i 12 kg wagi, drugi jest znacznie mniejszy – największe osobniki ważą ok. 3 kg. Szczupak żeruje w ciągu dnia, miętus szuka ofiar nocą.

Najmniejsze znaczenie, choć niewątpliwie warto się wymienienia, mają w Jeziorze Zegrzyńskim takie gatunki, jak jelec, jaź, kleń, wzdręga, ukleja, jazgarz, głowacz, gołowianka. W Jeziorze występują też duże gatunki sztucznie osadzone. Są to takie ryby, jak np. amur lub tołpyga

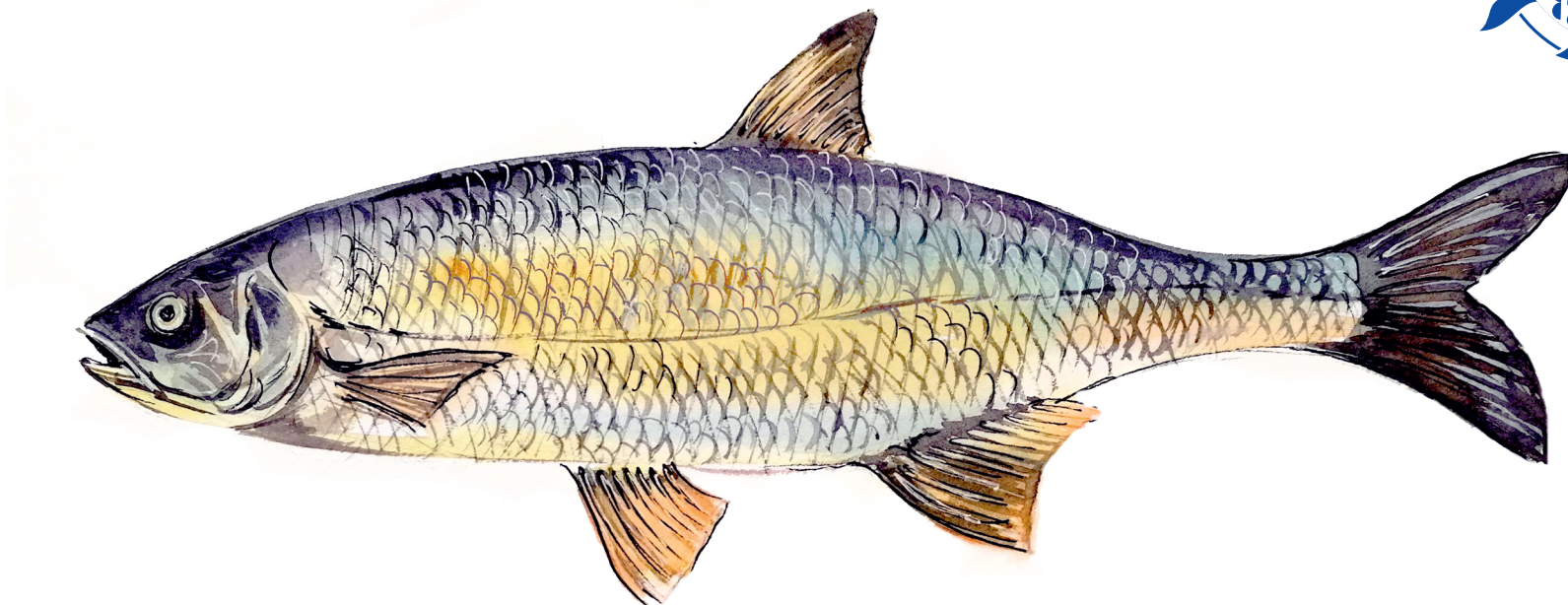
Amur biały (Ctenopharyngodon idella)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpiowatych. Sylwetką przypomina klenia. Ma ciało wydłużone, niskie, walcowate, pokryte dużą łuską; szeroka głowa zaopatrzona jest w otwór gębowy końcowy. Występują dwa szeregi zębów gardłowych. Grzbiet jest brunatnozielony, a boki srebrzyste. Amur biały rośnie bardzo szybko, osiągając ponad metr długości i 32 kg ciężaru. Żywi się pokarmem roślinnym. Osobniki młodociane do osiągnięcia 2,5 cm długości zjadają plankton zwierzęcy, a potem stają się roślinożerne. Amur biały dojrzewa w 6. lub 7. roku życia. Ma ikrę pelagiczną, która rozwija się spływając z prądem rzeki. Podczas tarła wymaga temperatury wody od 20°C do 23°C. Smakowo nie ustępuje karpiowi. Bywa spożywany w stanie świeżym i wędzonym.

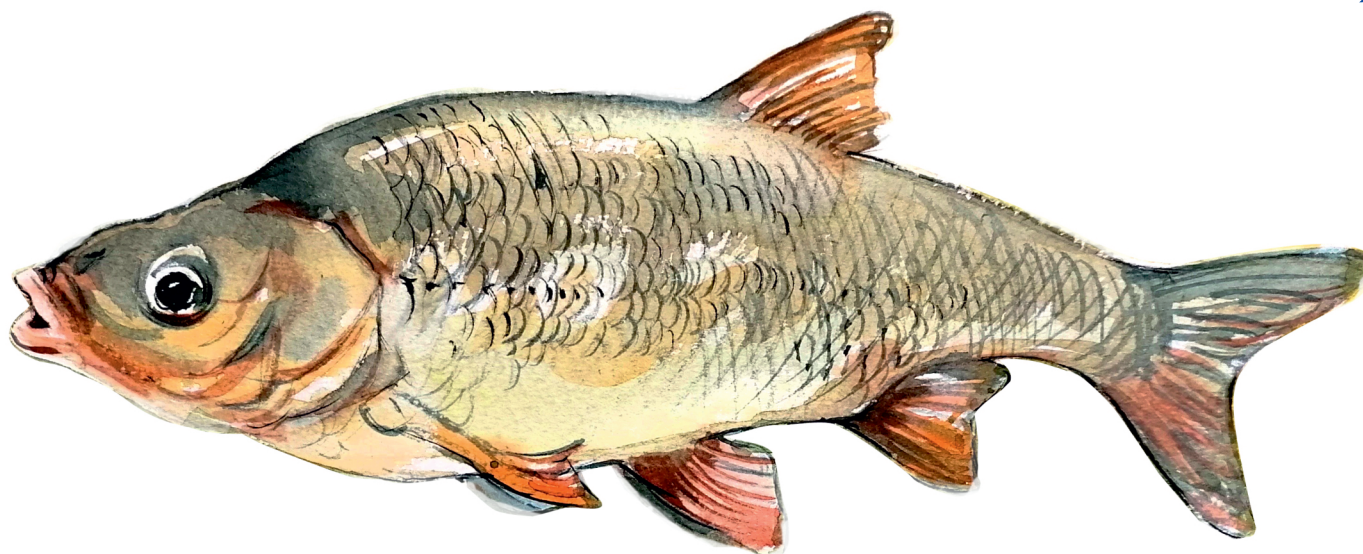
Boleń, rap (*Aspius aspius*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpiowatych. Ma ciało wydłużone, niskie i bocznie spłaszczone, a otwór gębowy duży, półgórny. Szczeka dolna jest zakończona trójkątną wypukłością, która przy zamknięciu pyska wchodzi do odpowiedniego wcięcia w szczękę górnej. Zęby gardłowe osadzone są w dwóch szeregach. Ubarwienie grzbietu jest stalowo-srebrzyste, boki są jaśniejsze, brzuch biało-srebrzysty, a płetwy piersiowe i brzuszne słabo zaczerwienione. Boleń osiąga 80 cm długości i 5 kg wagi. W wieku dorosłym jest typowym drapieżnikiem - żywi się wyłącznie rybami, co pośród europejskich gatunków ryb karpiowatych stanowi wyjątek. Nawet dużych rozmiarów boleń zjada stosunkowo drobne ryby. Wielkość ofiary nie przekracza 1/5 długości drapieżnika. Tarło odbywa w kwietniu lub w maju, w wodzie bieżącej, w miejscach o dnie żwirowatym. Boleń występuje w Europie Środkowej i Wschodniej. Bytuje w dużych rzekach, rzadziej w jeziorach, trzyma się nurtu, unikając miejsc płytkich i zarośniętych. W Polsce występuje we wszystkich dużych rzekach, sięgając karpackich dopływów Wisły. Nigdzie nie jest liczny. W środkowym biegu Wisły stanowi od 2 do 5% odławianych ryb. Jedynie nad Morzem Kaspijskim i Jeziorem Aralskim ma dość duże znaczenie gospodarcze.

Jaź (*Leuciscus idus*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodzaju jelców. Ma ciało lekko spłaszczone bocznie, wysokie, mała głowa posiada niewielki otwór gębowy końcowy, zęby gardłowe występują w dwóch szeregach. Ubarwienie grzbietu i częściowo boków ciała jest ciemne, stalowo-granatowe, a brzuch srebrzysty. Płetwy brzuszne i odbytowe są czerwone. Znana jest odmiana jazia o pomarańczowo-złotym zabarwieniu, zwana orfą. Długość ciała nie przekracza zwykle 50 cm, a waga 1,2 kg. Rzadko trafiają się okazy większe, dochodzące do metra długości i wagi 8 kg. Jaź żywi się fauną denną, czasem roślinami. Rozród odbywa w marcu lub kwietniu przy bardzo niskiej jeszcze temperaturze wody (od 7°C do 8°C) i trwa do 10 dni. Ikra przykleja się do zeszłorocznej roślinności, do liści i gałęzi znajdujących się w wodzie. Jaź występuje w środkowej i wschodniej Europie oraz na Syberii. Na ogół przebywa w rzekach, w wodzie zimnej i czystej. Do jezior i rozlewisk rzecznych wstępuje na tarło. W Polsce występuje we wszystkich większych rzekach oraz w jeziorach mazurskich i augustowskich. Ma niewielkie znaczenie gospodarcze.

Karaś (*Carassius carassius*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpowatych. Ma ciało bocznie spłaszczone, wysokie, krótkie, pokryte dużą łuską. Mały otwór gębowy znajduje się na końcu pyska, a zęby gardłowe ustawione są w jednym szeregu. Ostatni twardy promień płetwy grzbietowej posiada ząbkowanie, lecz znacznie drobniejsze niż u karasia srebrzystego. Ubarwienie grzbietu i boków jest brunatno-żółte z zielonkawym połyskiem. Płetwy piersiowe i brzuszne są przy nasadzie lekko zaczerwienione. Karaś osiąga zazwyczaj do 20 cm długości, rzadko do 50 cm. Rośnie bardzo powoli. Żywi się fauną denną oraz roślinami. Rozmnaża się od maja do lipca, składając w tym czasie ikrę kilkakrotnie. Ikra przykleja się do roślin. Przebywa we wszelkiego rodzaju drobnych i płytkich zbiornikach wodnych: starorzeczach i gliniankach. Jest bardzo odporny na niedobór tlenu w wodzie. W Polsce pospolity w nizinnych rzekach i niedużych zbiornikach o wodzie stojącej. Spotyka się go także w karpackich dopływach Wisły, w starorzeczach, miejscach o wodzie wolno płynącej i porośniętym podłożu. Ma smaczne mięso i bywa poławiany przez wędkarzy. Jednak ze względu na powolny wzrost jego znaczenie gospodarcze jest minimalne.

Karp (Cyprinus carpio)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpowatych. Ma ciało wydłużone, pokryte dużymi, mocnymi łuskami. Posiada długą płetwę grzbietową, której ostatni twardy promień jest ząbkowany. Końcowy otwór gębowy zaopatrzony jest w dwie pary wąsików, zęby gardłowe występują w trzech szeregach. Ubarwienie karpia bywa zmienne w zależności od podłoża - od ciemnobrunatnego do jasnożółtego. Nieliczne okazy osiągają metr długości i ok. 30 kg ciężaru. Karp rośnie szybko. Żywi się fauną denną. Odbywa tarło kilkakrotnie w ciągu lata. Ikra przykleja się do roślin. Jego ojczyzną jest południowo-wschodnia Europa i zlewiska Bałtyku, do zachodniej Europy zawędrował jako ryba hodowlana.

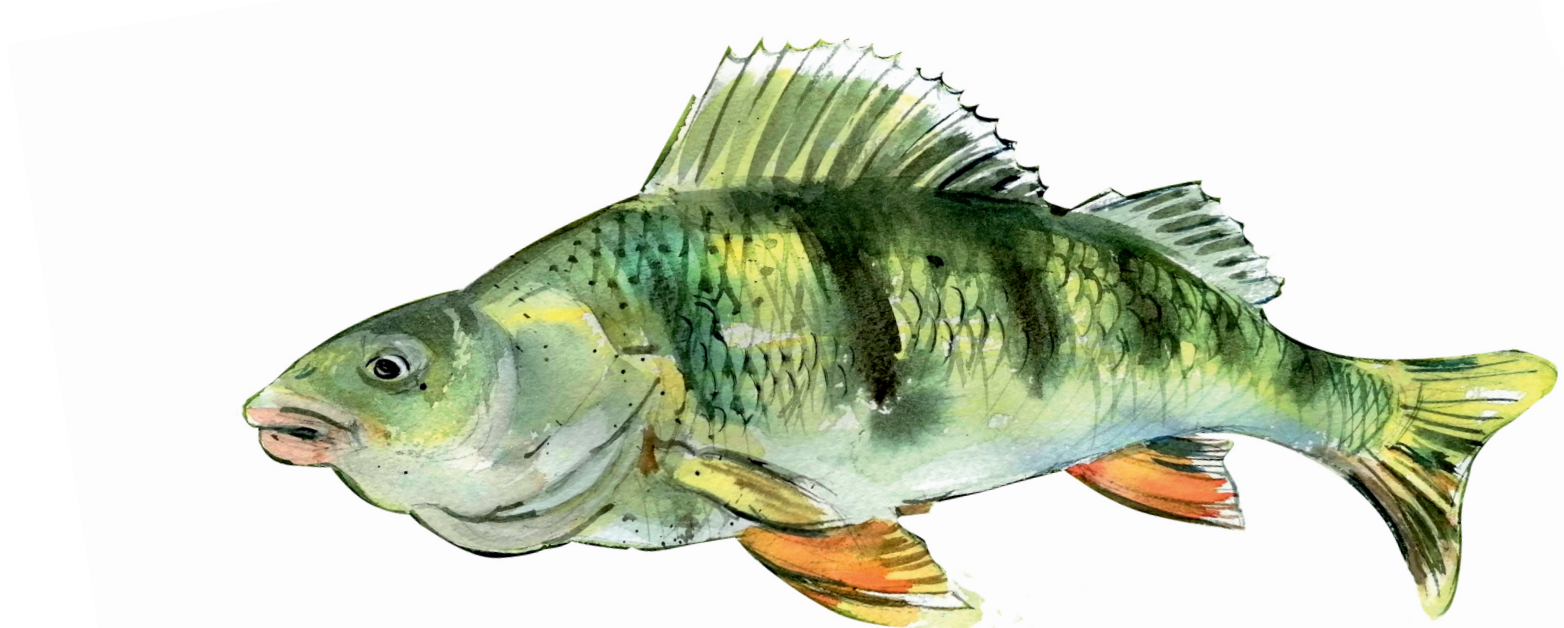
Leszcz (Abramis brama)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpiowatych. Ma ciało wysokie, bocznie spłaszczone, głowę małą, mały otwór gębowy oraz zęby gardłowe ustawione w jednym szeregu. Ubarwienie grzbietu i boków jest brązowe. Leszcz różni się od karpia mniej wygrzbieconym ciałem, obecnością w płetwie odbytowej 24 do 30 promieni miękkich oraz jednoszeregowym układem zębów gardłowych. Osiąga do 75 cm długości i ponad 6 kg ciężaru. Żywi się fauną denną. Okres tarła przypada w maju i w czerwcu, na płycznach porośniętych roślinnością, do której przykleja się ikra. Naturalny zasięg leszcza obejmuje Europę z wyjątkiem Półwyspu Pirenejskiego i Apenińskiego oraz północnej Skandynawii. Zasiedla wody stojące lub wolno płynące, słodkie i słonawe. W Polsce jest bardzo pospolity. Występuje na obszarze całego kraju - od wybrzeży Bałtyku po podgórskie dopływy Wisły i Odry. Osiąga w naszych wodach do 60 cm długości i 7 kg ciężaru. Ma bardzo duże znaczenie gospodarcze na Pojezierzu Mazurskim, Pomorzu Zachodnim, w dolnym i środkowym biegu Wisły oraz w zalewach Bałtyku. Największą wartość konsumpcyjną mają okazy o ciężarze ponad 2 kg.

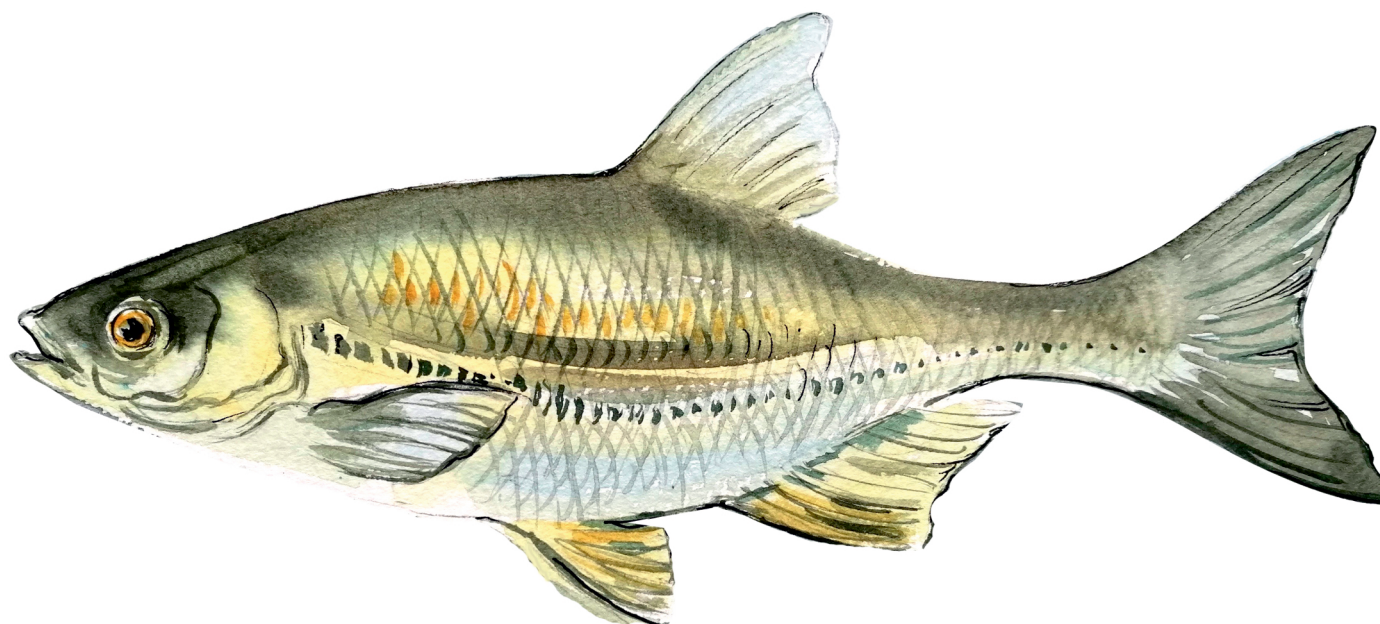
Okoń (*Perca fluviatilis*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny okoniowatych. Ma ubarwienie ciała bardzo zmienne, zależne od miejsca występowania, najczęściej zielone z żółtym odcieniem lub zielono-niebieskie, z 5 do 9 poprzecznymi, ciemnymi smugami na bokach. Pierwsza płetwa grzbietowa jest ciemnoszara, przy czym na jej końcu występuje czarna plama, a druga płetwa grzbietowa jest również ciemnoszara i ma żółty odcień. Płetwy piersiowe są żółtawe, a ogonowa, odbytowa i brzuszne pomarańczowo-czerwone. Okoń dorasta do 40 cm długości, wyjątkowo do 50 cm. Nie osiąga zwykle więcej niż 2 kg ciężaru, czasem jednak dochodzi nawet do 4 kg. Rośnie bardzo powoli. W naszych wodach w ósmym roku życia osiąga długość 26 cm i ciężar ok. 35 dkg. Występuje w różnych typach wód - od potoków górskich do ujść rzek, a także trafia się w wodach słonawych. Wymaga sporej zawartości tlenu. W jeziorach tworzy dwie formy: drobna, przybrzeżna, wolno rosnąca, o ubarwieniu ciała zielono-żółtym i forma głębinowa o barwie ciemniejszej, żyjąca w dużych stadach, szybciej rosnąca i osiągająca większe rozmiary. Dojrzałość płciową okoń osiąga zwykle w trzecim roku życia przy długości od 12 do 24 cm. Tarło odbywa w kwietniu i maju przy temperaturze ok. 7°C. Jedna samica składa na kamienistym podłożu lub na sterzących łodygach roślin od 12 tys. do 300 tys. ziaren ikry w postaci długich wstęg. Rodzice nie opiekują się jajami. Wylęg następuje po 2-3 tygodniach. Larwy żywią się zooplanktonem, larwami owadów i fauną denną. Po osiągnięciu ok. 4 cm długości młode okonie zaczynają polować na małe rybki. Występują w całej Europie z wyjątkiem Szkocji, Norwegii, półwyspu Apenińskiego, Pirenejskiego, południowo-zachodniej części Półwyspu Bałkańskiego i północnej części Półwyspu Kola. Na północy żyją w zlewisku Morza Arktycznego - od rzeki Koły do Kołymy na Syberii. W Polsce są wszędzie pospolite. Mają pewne znaczenie gospodarcze. Ich mięso jest smaczne. Z drobnych okazów wyrabia się konserwy. Okoń nie jest chroniony przez polskie przepisy wędkarskie, gdyż zjadając ikrę, niszcząc narybek innych pożytecznych gatunków i stanowiąc konkurencję pokarmową jest szkodliwym chwastem rybnym.

Piekielnica, szweja (*Alburnoides bipunctatus*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpiowatych. Ma wydłużone, lekko spłaszczone bocznie ciało, otwór gębowy końcowy oraz zęby gardłowe ułożone w dwu szeregach. Ubarwienie grzbietu jest ciemnoszare, a boki i brzuch są srebrzystobiałe. Wzdłuż linii bocznej ciągną się dwa szeregi ciemnych punkcików. Piekielnica nie przekracza zwykle 11 cm długości, rzadko dochodzi do 14 cm. Żywi się fauna denną oraz glonami. Trze się w maju i czerwcu kilkakrotnie, w szybko płynącej wodzie i na kamienistym dnie. Występuje w Europie Środkowej. Zamieszkuje rzeki o wartkim prądzie. W Europie wschodniej, na Półwyspie Bałkańskim, w Azji Mniejszej, na Zakaukaziu i w Iranie występuje dziewięć podgatunków piekielnicy. W Polsce spotyka się ją w wielu rzekach, lecz nielicznie. Częstsza jest tylko w rzekach górskich. Nie ma znaczenia gospodarczego.

Piskorz (*Misgurnus fossilis*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny piskorzowatych. Ma ciało wydłużone, lekko bocznie spłaszczone, pokryte drobną łuską. Wokół otworu gębowego znajduje się 10 wąsików. Posiada ubarwienie brązowe o żółtawym odcieniu. Pośrodku boków ciała, od głowy do ogona, biegnie szeroka ciemna smuga, poniżej i powyżej której znajdują się nieco węższe pasy. Piskorz wyrasta do 25 cm, wyjątkowo do 30 cm długości. Żyje w zbiornikach płytkich, zamulonych, rzadko w jeziorach. Pokarm jego stanowi fauna denna. Tarło odbywa od kwietnia do czerwca, składając ikrę na podwodnych roślinach. Rozprzestrzeniony jest w Europie, od Francji do Wołgi i Newy w Rosji. Brak go w Anglii, Skandynawii i na południu Europy. Występuje w zlewisku Morza Czarnego. W Polsce jest pospolity.

Różanka (*Rhodeus amarus*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Podgatunek wschodnioazjatyckiej różanki pospolitej z rodziny karpiowatych. Ma ciało wysokie i lekko bocznie spłaszczone. Otwór gębowy jest mały, a zęby gardłowe ustawione są w jednym szeregu. Różanka posiada grzbiet ciemnoszary lub szaro-zielony, a na srebrzystych bokach ciała niebieską smugę. W okresie tarła samce przybierają jaskrawą szatę godową: ciało ich mieni się wówczas barwami różową i fioletową, a płetwy czerwienią. Różanka osiąga długość od 3 cm do 5 cm, rzadko dorasta do 7 cm. Żywi się głównie planktonem roślinnym. Okres tarła rozciąga się od kwietnia do lipca. Samica składa w tym czasie ikrę kilkakrotnie, po kilka jaj za każdym razem, umieszczając je w jamie skrzelowej małży. Do tego celu służy pokładełko - rurczka, która wyrasta samicy w okresie rozrodu z brodawki moczowo-płciowej. Jaja są duże, mają do 2mm średnicy. Larwa opuszcza muszlę, mając 10 mm długości. Różanka występuje w środkowej i wschodniej Europie oraz w Azji Mniejszej. Zasiedla wody stojące lub wolno płynące. Nie ma znaczenia gospodarczego.

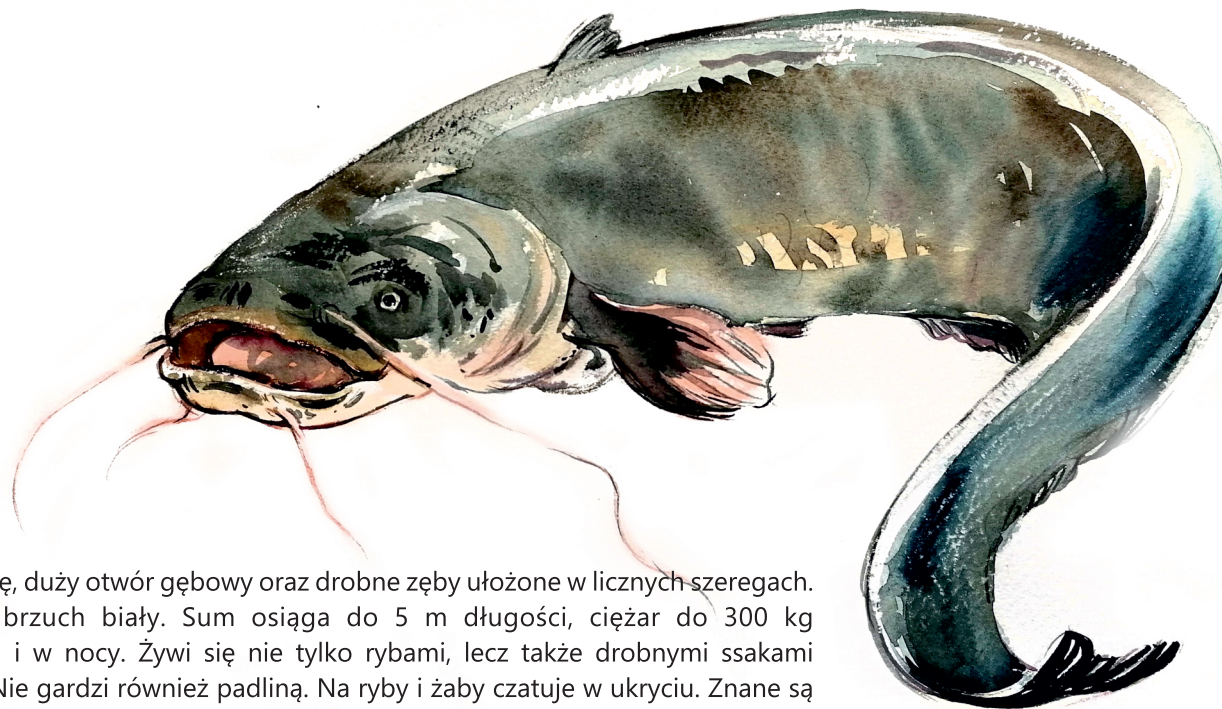
Sandacz (Sander lucioperca)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny okoniowatych. Ma dwie położone blisko siebie, czasem nawet stykające się płetwy grzbietowe. Grzbiet jest zielono-szary, boki bladoszare z 8 do 12 ciemnymi, poprzecznymi smugami. Ciemne, regularnie rozmieszczone plamy występują na płetwach grzbietowych i na płetwie ogonowej. Pozostałe płetwy są bladożółte. Sandacz osiąga maksymalnie 130 cm długości i ciężar 15 kg. Naturalnym jego siedliskiem są dolne biegi rzek i słone zatoki morskie oraz niezbyt głębokie, nizinne jeziora. Wymaga znacznej zawartości tlenu w wodzie. Nie lubi wód zamulonych, jest wrażliwy na zanieczyszczenia. Dojrzałość płciową osiąga w 3. lub 4. roku życia. Tarło odbywa w kwietniu, maju lub czerwcu przy temperaturze wody od 9°C do 22°C, na dnie żwirowatym lub kamienistym. Płodność jego waha się w granicach od 200 tys. do miliona ziarn ikry. Ikra jest lepka, barwy żółtawej, składana do gniazd wykopanych w podłożu. Po skończonym tarle samiec opiekuje się jajami, chroniąc je przed zamuleniem i z pasją atakując wszelkie zbliżające się zwierzęta. Po trzech, czterech dniach - z chwilą wylęgu, opieka praktycznie ustaje. Młode sandacze przez pierwszy miesiąc odżywiają się zooplanktonem, później fauną denną. Pod koniec pierwszego roku sandacz prowadzi już drapieżny tryb życia, polując na stynki, drobne płocie, okonie i jazgarze. Ma skłonność do kanibalizmu. Niekiedy zjada także skorupiaki, larwy owadów i mięczaki. Rozprzestrzenienie sandacza obejmuje Morze Azowskie, Czarne, Bałtyckie, Kaspjskie, Aralskie, ich zlewiska oraz rzekę Maricę. Zachodnią granicę występowania określa Łaba. W Polsce występuje w dorzeczu Wisły i Odry, głównie w ujściowych zalewach tych rzek. Od wielu lat obserwuje się u nas stopniowe zanikanie tego gatunku i przesuwanie się granicy jego zasięgu ku wschodowi. Przeciwdziała się temu licznym zarybianiem sandaczem polskich rzek i jezior. Znaczenie sandacza jest duże i dość wszechstronne: ma on mięso białe, jędrne, delikatne i bardzo smaczne. Jest cenny w gospodarce rybnej, gdyż zamieszkuje mało zasiedloną strefę pelagiczną. Żywi się drobnymi (ze względu na wąski przełyk), mało cennymi rybami. Szybko rośnie. Jest atrakcyjną rybą sportową. Hoduje się go w wielu gospodarstwach rybnych jako materiał zarybieniowy.

Sum, sum pospolity, sum europejski (*Silurus glanis*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny sumowatych. Ma ciało wydłużone, dużą głowę, duży otwór gębowy oraz drobne zęby ułożone w licznych szeregach. Ubarwienie grzbietu jest najczęściej oliwkowo-zielone, a brzuch biały. Sum osiąga do 5 m długości, ciężar do 300 kg oraz wiek do 35 lat. Jest drapieżnikiem żerującym o zmroku i w nocy. Żywi się nie tylko rybami, lecz także drobnymi ssakami i ptakami, które znalazły się w wodzie oraz żabami i małżami. Nie gardzi również padliną. Na ryby i żaby czatuje w ukryciu. Zne są przypadki porwania przez duże sumy kąpiących się dzieci i zwierząt domowych. Sum trze się kilkakrotnie - od maja do lipca, przy temperaturze wody nie niższej niż 20°C, w strefie przybrzeżnej, wśród zarośli wodnych. Samica za pomocą płetw piersiowych oczyszcza z roślin podłoże, robiąc w ten sposób prymitywne gniazdo, do którego składa ikrę. Samiec ochrania ikrę i wylęgnięte larwy. Sum występuje w rzekach i jeziorach Europy Środkowej, południowo-wschodniej oraz w wodach przybrzeżnych Morza Czarnego, Azowskiego i Kaspijskiego, skąd na rozród wędruje do rzek. Z reguły jednak prowadzi osiadły tryb życia, zamieszkując latami tę samą jamę lub kryjówkę i żerując w jej najbliższej okolicy. Dalsze wędrówki odbywa jedynie w okresie tarła, po tym powraca na dawne miejsce pobytu. W Polsce występuje w dorzeczu Wisły i Odry oraz w wielu jeziorach, ale nielicznie, stąd bywa rzadko poławiany. W rejonie wożańsko-kaspijskim i azowsko-czarnomorskim ma pewne znaczenie gospodarcze.

Szczupak pospolity, szczupak (Esox lucius)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny szczupakowatych, z podrzędu szczupaków. Ma ciało silnie wydłużone, pokryte cykloidalną łuską, głowę dużą, pysk wydłużony, spłaszczony grzbietowo-brzusznie. Ubarwienie miewa zmienne, zależne od środowiska. Grzbiet jest zazwyczaj ciemnozielony, boki szaro lub żółtozielone z licznymi plamami, brzuch biały z niewielkimi punktami. Szczupak może osiągać długość do 180 cm i ciężar do 65 kg, jednak niezwykle rzadko spotyka się okazy mające ponad metr długości i ciężar przekraczający 12 kg. Szczupak pospolity przebywa najczęściej w jeziorach i wolno płynących rzekach. Czasem spotyka się go w wodach słonawych, natomiast wód humusowych unika i stroni od wód zanieczyszczonych. Okazy mniejsze spotykane są zazwyczaj wśród roślinności przybrzeżnej, większe zaś, o ciężarze powyżej 2 kg, trzymają się strefy dennej, w środkowych partiach jeziora lub przebywają w wodzie otwartej. Samiec osiąga dojrzałość płciową w trzecim, a samica w czwartym roku życia. Tarło odbywa się od końca marca do końca kwietnia, a czasem może się przeciągnąć nawet do maja. Rozpoczyna się ono w okresie wiosennych roztopów przy temperaturze wody od 3°C do 6°C i często ma miejsce na zalanych łąkach i przybrzeżnych płycznach. Samica składa od 3 tys. do 250 tys. (wyjątkowo do 1 mln.) ziarn ikry o średnicy 2,5-3 mm. Rozwój zarodkowy trwa ok. 2 tygodni. Świeżo wylęgły narybek spędza pewien okres bez ruchu, przyklejony do podwodnych roślin. Początkowo żywi się planktonem, jednak bardzo szybko po osiągnięciu 4-5 cm długości przechodzi na drapieżny tryb życia. Okazy większe polują nie tylko na ryby, ale też na żaby oraz drobne ptaki i ssaki wodne. Szczupak pospolity zamieszkuje wody całej prawie Europy, Syberii oraz wody Ameryki Północnej należące do zlewisk Oceanu Atlantyckiego. W Polsce występuje dość pospolicie. Ma duże znaczenie gospodarcze. Jest ceniony przez wędkarzy jako atrakcyjna ryba sportowa.

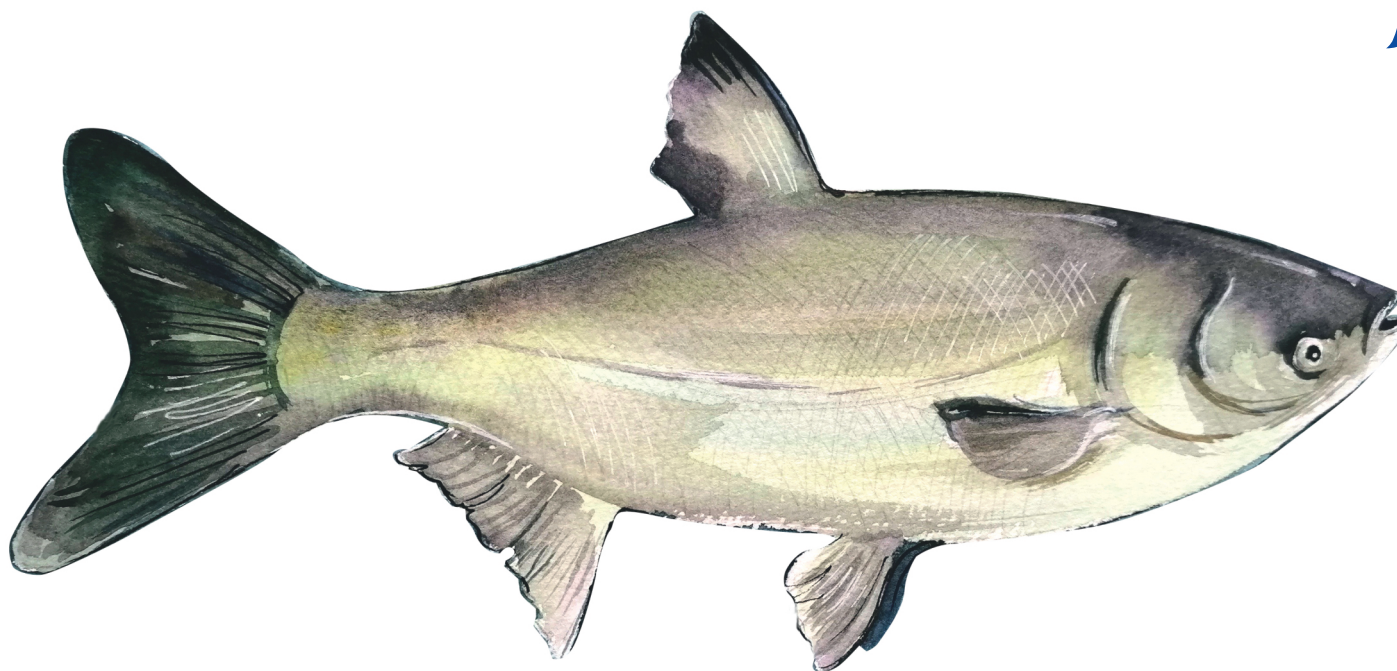
Sapa, klepiec (*Ballerus sapa*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpiowatych, pokrewny leszczowi. Występuje w zlewisku Morza Czarnego, Kaspijskiego i Aralskiego. Przebywa w rzekach i słonawych limanach. Bywa poławiany wraz z leszczem. W 1989 roku odkryty w Jeziorze Zegrzyńskim.

Tołpyga (*Hypophthalmichthys molitrix*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpowatych. Ma wysokie ciało pokryte drobną łuską. Otwór gębowy końcowy i zęby gardłowe, jednoszeregowy. Na brzuchu znajduje się kil. Pożywienie tołpygi stanowi plankton roślinny. W związku z tym ma ona bardzo rozrośnięte wyrostki filtracyjne, które łączą się ze sobą, tworząc gęsty filtr. Długość przewodu pokarmowego wielokrotnie przewyższa długość ciała. Tołpyga rośnie szybko, osiągając maksymalnie 1 m długości i 16 kg ciężaru, przeciętnie 50-65 cm długości. Jej biologia rozrodu jest podobna do biologii rozrodu amura białego. Tołpyga stanowi bardzo cenny gatunek użytkowy nie tylko ze względu na szybki wzrost i doskonale mięso, lecz także dlatego, że odżywia się planktonem roślinnym, nie wykorzystywanym przez inne ryby. Hodowana w zbiornikach przy elektrowniach wodnych zapobiega nadmiernemu rozwojowi planktonu, tzw. kwitnięciu wody.

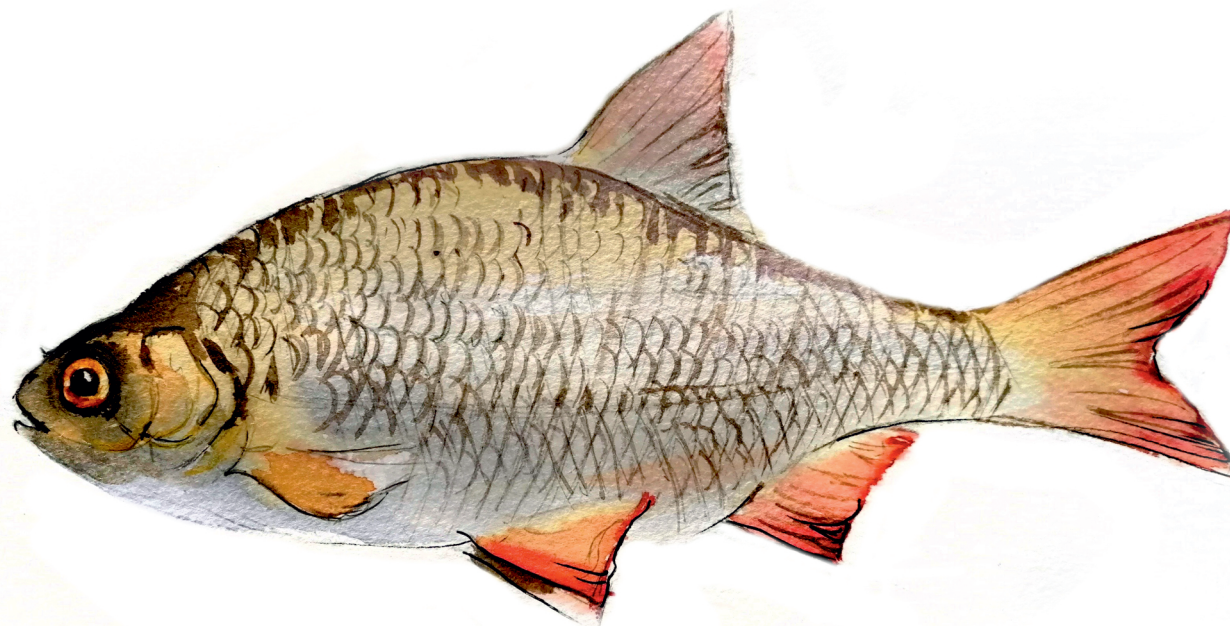
Wzdręga, krasnopiórka (*Scardinius erythrophthalmus*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpiowatych. Ma ciało pokryte dużą łuską, wysokie, lekko bocznie spłaszczone, otwór gębowy górny oraz zęby gardłowe ustawione w dwóch szeregach. Posiada jaskrawe ubarwienie: grzbiet ciemnozielony, boki srebrzyste, u starszych okazów wpadające w wyraźne żółty odcień, płetwy brzuszne, odbytowa i ogonowa czerwone oraz żółtawą tęczówkę oka. Osiąga długość ok. 25 cm (rzadko do 35 cm), a ciężar do 300 g. Żywi się prawie wyłącznie roślinami. Tarło odbywa kilkakrotnie w maju i czerwcu. Ikra przylepia się do roślinności. Wzdręga występuje w Europie z wyjątkiem jej krańców południowych i północnych oraz w zlewisku Morza Aralskiego. Bytuje w jeziorach i wolno płynących rzekach, a także w wodach słonawych. Nie jest tak liczna jak płoć, z którą bywa poławiana. Nie ma znaczenia gospodarczego.

Płoć, płotka (*Rutilus rutilus*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpowatych. Ma ciało lekko bocznie spłaszczone, pokryte dużą łuska. Otwór gębowy mały, końcowy, zęby gardłowe ustawione w jednym szeregu. Grzbiet jest zielonawy, boki i brzuch biało-srebrzyste, tęcza oka oraz płetwy brzuszne i odbytowa czerwone, pozostałe płetwy czerwone. Płoć dochodzi zwykle do 25 cm długości i 200 g ciężaru, wyjątkowo do 50 cm i ok. 2 kg. Najstarsze poławiane okazy mają około 11 lat (znany jest jednak przypadek złowienia w jeziorze Nero w dorzeczu Wołgi płoci, która liczyła 19 lat). Płoć żywi się pokarmem roślinnym i drobnymi bezkręgowcami. Tarło odbywa raz w roku w kwietniu lub w maju na pływaczach. Składa od 5 tys. do 200 tys. ziarn ikry. Ikra przykleja się do ubiegłorocznej roślinności. U samców w okresie tarła pojawia się szata godowa w postaci wysypki perłowej na głowie i przedniej części tułowia. Występuje w całej Europie, z wyjątkiem północnej części Wysp Brytyjskich, Skandynawii, Półwyspu Pirenejskiego i Apenińskiego oraz na Syberii. Zasadza rzeczki nizinne i podgórskie, jeziora wszystkich typów i zalewy. Na obszarze występowania tworzy kilkanaście podgatunków. Część z nich przebywa stale w wodach słodkich (w rzekach lub w jeziorach). Są to: płoć karpacka z dorzecza Dunaju, płoć rzeczna z dorzecza Wołgi, Uralu i Peczory, płoć syberyjska z rzek i jezior Syberii, płoć zakaukaska z dorzecza Kury oraz płoć uzbojska z jezior w Dolinie Uzboja. Pozostałe podgatunki zasiedlają wody słone i zalewów morskich, gdzie żerują, a na tarło wstępują do dolnych odcinków wpadających do nich rzek. Są to: taraan, wobla i płoć aralska z Jeziora Aralskiego. Największe znaczenie gospodarcze spośród płoci mają wobla, taran i płoć syberyjska. W Polsce płoć należy do najpospolitszych ryb. Forma niewędrowna występująca w rzekach i jeziorach dorasta najwyżej do 25 cm długości, rzadko do 30 cm. Półwędrowna płoć z Zalewu Szczecińskiego osiąga 35 cm długości. Tarło płoci w naszych wodach odbywa się w maju lub czerwcu, jednorazowo i gromadnie.

Lin (*Tinca tinca*)



Ilustracja Jolanty Drozd

Gatunek z rodziny karpiowatych. Ma wydłużone, lekko bocznie spłaszczone ciało, pokryte drobnymi łuskami. Otwór gębowy końcowy posiada w kącikach po jednym krótkim wąsiku. Zęby gardłowe znajdują się w jednym szeregu. Brunatno-zielone ubarwienie wykazuje złoty połysk. Lin dorasta niekiedy do 65 cm długości i osiąga około 7 kg ciężaru, najczęściej jednak spotykane w połowach osobniki nie przekraczają 30 cm. Odżywia się drobną fauną denną: larwami owadów, robakami i ślimakami. Trze się od połowy czerwca do połowy sierpnia, składając w tym czasie kilkakrotnie ikrę. Tarło odbywa się na płycznach porośniętych miękką roślinnością, do której przyklejają się jaja. Lin występuje w Europie, z wyjątkiem północnej Skandynawii i północno-wschodniej części Europy, oraz na Syberii. Zasiedla głównie jeziora, a w rzekach spotyka się go w miejscach zacisznych i zarośniętych. W Polsce jest pospolity. Stanowi obiekt rybołówstwa.